

De weg tot harmonie

door

A. VON FIELITZ-CONIAR

1963

THEOSOFISCHE VERENIGING NED. AFD.
AMSTERDAM

I. DE WEG TOT HARMONIE

door Axel von Fielitz-Coniar

Mevrouw Blavatsky heeft eens gezegd: „Het wezenlijke van de Theosofie ligt in het brengen van harmonie tussen het Goddelijke en het menselijke in de mens”. Deze uitspraak geeft aan dat elk mens uit een dualiteit bestaat: het Goddelijke en het menselijke. Het Goddelijke in ons kunnen wij aan zichzelf overlaten, maar met het menselijke in ons dienen wij ons diepgaand in te laten als wij harmonie willen bereiken. De weg tot harmonie leidt door veel verdriet, vele teleurstellingen en veel verloochening. Een gemakkelijke weg is het niet, maar de inspanning loont de moeite, want de overgang uit de toestand van disharmonie, waarin de meeste mensen verkeren, naar die van harmonie, is zoiets wonderlijks, dat alle smart, elke ontgoocheling en alle afstand doen hun prijs waard blijken als ze te boven gekomen zijn.

Veel mensen worden moedeloos als zij in diepe smart verkeren en zij menen dan dat die niet overwonnen kan worden. Maar elk verdriet, ook het ergste, is tijdelijk zoals alles op aarde. Het Goddelijke kent geen smart, want het valt buiten al wat tijdelijk, beperkt en ruimtelijk is. Tagore wees hierop toen hij zei: „Gij zwerft door woeste weggedeelten, door onvruchtbare jaren om tot het ogenblik van uw vervulling te geraken”. Deze onvruchtbare jaren, die elk mens door moet maken, drukken ons terneer zolang wij denken dat ze een permanente toestand zijn. Zien wij echter in, dat die onvruchtbaarheid slechts schijnbaar is en in zich de kiem draagt voor de opbloei van iets hogers in ons, dan blijkt dit ogenschijnlijk onvruchtbare juist vruchtdragend te zijn. Het ogenblik der vervulling brengt ons een trede hoger naar het doel der harmonie. Ieder mens stijgt zo van trede tot trede, als hij het Goddelijke in zich de kans geeft tot werkzaamheid te komen. Dat doen

wij als wij het menselijke in ons tot volle ontplooiing brengen.

Tegenwoordig is er zoveel wreedheid in de wereld, dat men zou kunnen menen dat de mens zelf zo wreed is. Maar alle wreedheid die in de wereld voorkomt en zoveel leed veroorzaakt, is te wijten aan het onmenselijke in de mens. Waarachtig menszijn is goedheid en wij bereiken die, als wij ons hart laten spreken. De weg tot harmonie voert door ons eigen hart en het is de enige weg welke tot dat doel leidt.

Onze tijd lijdt aan teveel verstandelijkheid. Het verstand heeft door wetenschap en techniek wonderlijke dingen vervaardigd, die de mens aldoor verder het uiterlijke heelal indrijven. Het verstand is evenwel niet bij machte om de mens harmonie te schenken, hem innerlijk tot evenwicht te brengen en hem gelukkig te maken. In ieder mens leeft een diep verlangen naar geluk. Maar wat geluk genoemd wordt, waar ieder naar streeft, is voor iedereen weer heel anders. Wat de een geluk toeschijnt, laat een ander koud. Toch is dit diepe verlangen naar geluk een stuwende kracht in iedereen. Met geluk bedoelen wij min of meer een toestand, die wij nog niet bereikt hebben, iets wat nog niet natuurlijk voor ons is. Hebben wij bereikt wat wij natuurlijk vinden, dan komt ons dat vanzelfsprekend voor. Hierin schuilt een groot gevaar, want het vanzelfsprekende verlamt iemand gemakkelijk. Hij blijft dan stilstaan of schenkt er geen aandacht aan. Dit zien wij bijvoorbeeld met de gezondheid. Zijn wij gezond, dan aanvaarden wij dat als vanzelfsprekend. Gezien vanuit de Natuur is het ook zo, maar pas wanneer wij ziek zijn of pijn hebben, kunnen wij de gezondheid en de pijnloze toestand van ons lichaam volkomen waarderen.

Precies eender gaat het met ons zieleleven. Zolang wij ons innerlijk goed voelen, vinden wij dat iets dat vanzelf spreekt. Zijn wij echter door zekere omstandigheden en gebeurtenissen innerlijk in verwarring of tot strijd gekomen, dan weten wij pas wat innerlijk welzijn betekent.

Dit zich goed voelen is de basis van harmonie. Wat is harmonie? Het is evenwichtigheid, gematigdheid, ritme, wetmatigheid. Deze harmonie ligt aan de gehele kosmos ten grondslag. Laten wij eens de vormen bezien in de ver-

schillende natuurrijken, van het atoom in het mineraal tot de cel in de mens. Zolang die gezond zijn, werken ze harmonisch samen in het opbouwen der vormen van het leven, dat zich in deze vormen wil uitdrukken. Vanaf het atoom van een mineraal tot in het menselijk lichaam is harmonie de grondslag.

Disharmonie en afbraak zijn maar doorgangsstadia. Als in de natuur grote rampen optreden, dan blijkt dat ze alle krachten inzet om het verwoeste te vervangen. Hetzelfde gebeurt in 't menselijk lichaam. Als daar ergens iets hapert of gewond is, werken alle krachten naar één doel: het beschadigde weer in evenwicht te brengen en de wond te genezen. Zo gaat het ook in 't zieleleven. Wanneer een mens smartelijk zielelijden doormaakt en de betekenis en de lering van het lijden heeft ingezien, dan schikt hij zich naar de Goddelijke geneeskracht in hem, die het lijden omzet tot hogere mogelijkheden. Dit zich openstellen voor het Goddelijke is het pad, waarlangs de mens tot harmonie komt. Dikwijls zijn het in 't leven maar korte ogenblikken, waarin zoiets diep ondervonden wordt, maar ze zijn voldoende om iets wakker te roepen, dat in 't hele verdere leven doorwerkt. De momenten van innerlijke, levendige verbinding tussen het menselijke en het Goddelijke in ons behouden hun effect. Het zijn trillingen die door blijven gaan, al gebeurt dat niet met dezelfde kracht en intensiteit, waarmee ze op 't ogenblik van innerlijke beleving optraden. Dit hebben kunstenaars en dichters door hun intuïtie heel duidelijk ingezien. Zo zegt Novalis:

„Ich will nicht klagen mehr, ich will mich froh erheben
Und will zufriedener sein mit meinem Lebenslauf.

Ein einz'ger Augenblick, wo Gott sie mir gegeben,

Wiegt jahrelange Leiden auf." *)

Dit zich overgeven aan het Goddelijke is het grote geheim. Het spreken hierover is zo moeilijk, omdat men deze geestelijke werkelijkheden nauwelijks onder woorden kan brengen. Ieder, die zoiets doorleefd heeft, staat voor de moeilijkheid om deze ondervinding begrijpelijk uit te leggen. Maar als een ander ook iets dergelijks ervaren heeft, begrijpt hij het direct. Om tot harmonie te komen, moeten wij ook pro-

*) Vertaling achterin

beren om van binnen rustig en ontspannen te worden. Zoals Goethe het zegt:

„Halte dich nur im Stillen rein

Und lasz es um dich wettern!

Je mehr du fühlst, ein Mensch zu sein,

Desto ähnlicher wirst du den Göttern.”*)

In onze dagen is het bijzonder moeilijk om de innerlijke stilte niet maar enkele ogenblikken te ondervinden, maar ze blijvend te maken, want het onweer is werkelijk aldoor om ons heen en dat niet alleen in de uiterlijke gebeurtenissen. Elk gevoelig mens bemerkt de stromingen en tegenstromingen, die in de astrale en mentale wereld tegen elkaar opbotsen. Ze trachten elkaar te verdringen en te overweldigen. Het is een reuzenstrijd op geestelijk gebied, een worsteling om de menselijke ziel. Licht en duister vechten in deze tijd meer om de mens dan sedert duizenden jaren gedaan is. Hier nu ligt een grote verantwoordelijkheid voor ieder van ons, voor elk lid der Theosofische Vereniging. Wij moeten leren om broederschap te *leven* en dat is niet zo moeilijk als het dikwijls lijkt. Als wij werkelijk innerlijk levend zijn, dan reageren wij op het levende in onze medemens. Hebben wij werkelijk de grote kracht van de liefde in ons opgewekt, dan roepen wij een echo op, welke die liefdekracht in anderen in werking stelt. Liefde beantwoordt werkelijke liefde, die niet vraagt: „Wat krijg ik in ruil voor mijn liefde?“, maar die gelukkig is als ze kan geven. Het komt maar zelden voor dat iemand zo verhard is, dat hij er niet op antwoorden kan. Wat wij doen moeten is deze kracht zó sterk maken, dat ze voortdurend over ieder uit kan stralen, waarmee wij in aanraking komen. Ieder die wij ontmoeten wordt door 't lot op ons pad gebracht.

In 't algemeen leven wij veel te veel aan de oppervlakte en dringen niet diep genoeg in de dagelijkse gebeurtenissen door. Gebeurt er iets groots in ons leven, dan zijn wij wakker, dan bemerken wij ineens dat er iets gebeurt. Maar er gebeurt altijd wat, elke dag. De gewone dag zit vol geheimen, vol waarheden, die wij moeten leren. Staan wij daarvoor open, dan wordt die gewone dag een groot wonder.

*) Vertaling achterin

Dan is er niets prozaïsch meer in ons bestaan. Het hele leven in en om ons wordt dan een kunstwerk. Onze voornaamste taak is om ruimer en beter te leren begrijpen, om ons op 't standpunt van een ander te plaatsen, om hem niet bij voorbaat vanuit ons eigen standpunt te beoordelen, maar te trachten zijn leven te begrijpen, waarom hij zo en niet anders denkt, voelt en handelt.

Er is een mooi gezegde van de overleden grote psycholoog Jung. Men vroeg hem eens wat eigenlijk het doel van zijn leven was, waarop hij antwoordde: „Willen begrijpen. Begrijpen is mijn enige hartstocht. Maar ik heb ook het instinct van de dokter; ik wil de mensen graag helpen als zij lijden. Maar daarvoor moet men ze eerst begrijpen“. Aan dit begrijpen mankeert in 't algemeen nog veel. Wij zijn pas in staat broederschap te leven en harmonie uit te stralen, als wij vol begrip anderen bejegenen. Wij verwachten dat anderen begrip voor ons zullen opbrengen, maar dan moeten wij dat ook jegens anderen willen doen. Hoe meer wij dit doen, des te meer benaderen wij hen en des te dichter komen zij ons nabij. Dikwijls komt men in een situatie terecht, waarop men niet in 't minst verdacht was, iets onverwachts, waarvan men meent er niet uit te kunnen komen. Stelt men zich dan echter zo in, dat men het optreden van de ander zoekt te doorgronden, dan gelukt dat. Dit kan evenwel alleen als wij de kracht van het hart in ons ten volle laten werken. Ze is onoverwinnelijk, want ze komt voort uit het Goddelijke in de mens en vormt de schakel tussen het menselijke en Goddelijke in ons. Ze vormt het contact, dat de grote stroom der kosmische liefde door de enkeling heen kan laten stralen en de verbinding met het Goddelijke in anderen mogelijk maakt. Dan is de verbinding tot stand gebracht met dat, waarin wij allen wortelen: de wereld van de *Eenheid*. Dat is de wereld van de werkelijkheid. Al het andere, alle veelheid, is alleen voorbijgaande verandering. Wij moeten ons niet vastklampen aan wat veranderlijk is. Doen wij dat, dan zijn wij bekrompen, op de een of andere wijze verkleind, inplaats van ons te verruimen en aldoor groter te worden.

Nooit moeten wij vergeten, dat wij als mensen onvolkomen zijn. In zijn „Glasperlenspiel“ zegt Hermann Hesse: „Ieder van ons is maar een mens, maar een poging, een onderweg

zijn. Maar hij moet op weg zijn naar waar het volmaakte is; hij moet in 't midden streven, niet aan de omtrek". Ergens anders in 't zelfde werk staat: „De diepte der wereld en haar geheimenis is niet waar de wolken en het duister zijn. De diepte is in het heldere en vreugdevolle.”

Deze laatste woorden drukken iets essentieels uit. Als wij ons rekenschap geven hoe het in de maatschappij toegaat, zullen wij zien, dat velen het bij de wolken en het donker houden, bij het duistere, negatieve en vernielende. Zelden vindt men in de kranten een vermelding van iets groots, verhevens of schoons. Ze staan vol berichten over het onverkwikkelijke dat overal gebeurt. Dit onverkwikkelijke is er zeer zeker, maar het is maar een gedeelte van wat er in de samenleving voorvalt. Het andere, meer belangrijke deel, dat ons tot in de diepte van 't leven voert, is het blijde en heldere, zoals Hesse het genoemd heeft.

De onbewolkte nachtelijke hemel kan ons in dit opzicht veel leren. Hoe helder stralen de sterren aan 't firmament, hoe wetmatig doorlopen ze millioenen jaren lang hun baan in volkomen harmonie der sferen! Deze in 't heelal heersende harmonie moet de mens in zichzelf tot stand brengen. In ons innerlijk is ook een firmament vol lichtende krachten, die op elkaar zijn afgestemd, die gezamenlijk werken, die volledig uitgestraald kunnen worden als wij ons van zelfzucht bevrijd hebben, van deze gevaarlijke neiging tot afgescheidenheid, van dit ijzeren gordijn in ons, waar wij niets doorheen laten gaan. Wij moeten dit gordijn juist wegsleuren en ons voor al 't wereldgebeuren open stellen, allereerst voor de Goddelijke krachten, die ons omgeven en doorstralen.

Graaf Herman Keyserling heeft hierop in zijn „Buch vom Ursprung” als volgt gewezen: „Al de grootsten onder ons eisen dat de mens zijn egoïsme laat varen; want als hij zich inkapselt in dit vreemde complex, dat het lagere ik voorstelt, sluit hij al het van buiten komende in zich op en wordt in feite de „monade zonder ramen”, zoals Leibniz eigenlijk ieder mens aanduidde. Daardoor wordt het ik, in plaats van een uitvalspoort naar de wereld, een gevangenis.” De meerderheid van de mensen leven in zo'n gevangenis, die zij evenwel zelf hebben gebouwd. Ze zijn niet door de een of andere macht buiten hen in arrest gesteld. Gelei-

delijk aan hebben zij de gevangensmuren opgebouwd uit eigen krachten, die hun ter beschikking waren gesteld, niet om zulke muren te bouwen, maar een poort, waardoor zij de wereld tegemoet konden treden.

Er is een mooi gezegde: „De ogen zijn de vensters der ziel”. De mensen hebben wel ogen, maar als men bij velen door die vensters naar binnen kijkt, treft men er geen ziel aan. Dat is in deze tijd beangstigend. Men moet dan aan de opmerking van mevrouw Blavatsky denken, dat er zoveel ziellose wezens zijn, die in mensengedaante rondlopen. Zij vormen een groot gevaar; zij worden door de duistere machten gebruikt om het werk van de licht-machten teniet te doen en onmogelijk te maken. Wij staan op een tweesprong, waar ieder moet beslissen of hij een medewerker van de verwoestende of van de opbouwende krachten wil zijn. In elk mens zijn beide krachten aanwezig, zolang hij nog niet volmaakt is. Het gaat er maar om ze duidelijk te zien en te onderscheiden. Als iemand een medearbeider van het Licht wil zijn, als hij de vermogens van het hart, van goedheid en van liefde in zich ontplooit, zijn deze negatieve krachten niet langer gevaarlijk. Wij doorzien ze dan en daardoor al worden ze geneutraliseerd. Ze leveren slechts gevaar op als wij ze niet herkennen. In dat geval nemen ze ons aldoor sterker in bezit, tot wij niet meer in staat zijn ze de baas te worden.

Daarom is het beslist nodig om de weg tot harmonie te begaan en dat wij duidelijk inzien hóé wij zijn, zonder enig vooroordeel vóór of tegen, om zo zakelijk mogelijk te bepalen waar wij staan en waar onze zwakke punten liggen. Is ons dit duidelijk geworden, dan hebben wij al een groot stuk van de weg tot harmonie afgelegd, want door deze heldere zelfkennis verkrijgen wij het vermogen om de verbinding tussen het menselijke en het Goddelijke in ons aldoor levendiger te maken. Hoe levendiger dit verband, des te groter wordt de kracht en hoe meer die kracht toeneemt, des te groter wordt de blijdschap die de mens uitstraalt. Zelfs als hij alleen is voelt hij zich toch verbonden met het grote Leven, dat zich in een eindeloze verscheidenheid van vormen in de wereld uit. Hij gevoelt de gelukzaligheid van geliefden en ook het geluk van hen, die bereikt hebben waarnaar hun hart uitging. Ook al zou hij geheel alleen

staan in 't leven en al zou er niemand meer zijn die hem nodig heeft, dan is hij toch door dit innerlijk verband met anderen nooit eenzaam.

Brengen wij dit verband tussen het menselijke en het Goddelijke in ons tot stand, dan kan de Goddelijke Geest ons steeds beter leiden. Dat wij zo dikwijls het verkeerde pad kiezen, ligt uitsluitend aan onszelf, omdat wij ons niet laten leiden. In zijn „Glasperlenspiel” zegt Hesse:

„Wir sollen heiter Raum um Raum durchschreiten,
An keinem wie an einer Heimat hängen.
Der Weltgeist will nicht fesseln uns und engen,
Er will uns Stuf' um Stufe heben, weiten.”*)

Waar is onze ware bakermat? Niet in een of ander land, maar in het hart van de mensen, daar waar het Goddelijke in de mens werkzaam is, in onszelf en ook in anderen. Uit deze geboortestreek kan niemand ons verjagen. Wij kunnen die alleen zelf verlaten, als wij kleinzielig worden, zelfzuchtig zijn en meer aan onszelf en ons welzijn denken dan aan dat van anderen, aan het welzijn van het geheel. In onze dagen heeft elk lid van de Theosofische Vereniging een bijzonder grote gelegenheid voor dit soort werk, want onze tijd is op weg naar harmonie, naar evenwichtigheid. Zij verlangt naar geluk. Al het verwarde in de samenleving is niet alleen een teken van de werking van negatieve krachten, maar ook van een verlangen van mensen, die nog niet weten waar hun echte geboorteland is. Zij zoeken, tasten en vergissen zich, zij strompelen en struikelen. Voor iedereen zal echter eens het ogenblik aanbrenken, waarop hij duidelijk inziet waar hij staat en wat voor weg het is, die voor hem ligt. Dan zal hij met flinke stap afgaan op het voor ieder mens gestelde doel: het Goddelijke en het menselijke zó tot volle harmonie te brengen, dat het menselijke in het Goddelijke opgaat. Het vergankelijke gaat op in het onvergankelijke, het tijdelijke in het eeuwige. Het feit dat velen vóór ons deze weg begaan hebben, die tot Meesterschap leidt, bewijst dat dit de weg is die voor ieder, die hem wil betreden, openstaat. Al is deze weg ook vol smart, ontbering en opoffering, toch loont het de moeite door deze diepe dalen der duisternis heen te trekken om

*) Vertaling achterin

uiteindelijk de top in het Licht te bereiken, van waaruit men dan een zegen voor de mensheid zal worden en een medewerker van Hen, die deze volmaaktheid al bereikt hebben.

Dat is ons doel als medewerkers in de Theosofische Vereniging: een prachtig doel! Het is waard ervoor te lijden en er zich opofferingen voor te getroosten, als men bereid is tot samenwerking en als men de vermogens van het hart, van goedheid, zo ontplooid heeft, dat men niet anders meer kan dan liefhebben.

Vertaling der gedichten:

Ik wil nu niet meer klagen; ik wil mij blij verheffen
En wil tevreden zijn met deze loop van 't leven.
Eén enkel ogenblik, waarin 'k God mocht beseffen,
Weegt tegen jaren op van lijden, mij gegeven.

Tracht in de Stilte rein te zijn
Dan kunt ge 't onweer ontwijken!
Hoe meer ge voelt een mens te zijn,
Hoe meer ge op Goden zult lijken.

Wij moeten opgewekt gebied na gebied betreden,
Geen is een bakermat, waarin wij mogen blijven,
De wereldgeest wenst ons niet benepen en gebonden,
Maar wil ons trapsgewijs verheffen en verruimen.

(Uit „Adyar”, maart 1963)

II. BEWUSTE WAARNEMING EN ZELFSCHOUW

door Clara M. Codd

Er staat een opmerkelijke passage van Krishnamurti in zijn „Toespraken te Ojai en Sarobia in 1940”. Iemand had hem gevraagd om het verschil aan te geven tussen bewuste waarneming¹⁾ en zelfschouw²⁾. Zijn antwoord gaf veel opheldering. Er schuilt een zeker gevaar in het naspeuren van gedachten en gevoelens. Sommige mensen zijn door deze poging zenuwziek geworden. Misschien is het beter de raad op te volgen, die de Meester aan C. W. Leadbeater gaf: „Vergeet jezelf, maar slechts om aan het goede in anderen te denken.” Het in zichzelf verdiepen sluit een mens op in een heel klein wereldje en het is gevaarlijk, omdat het motief dat erachter ligt *persoonlijk* is. Krishnamurti zegt: „Zelfschouw is een soort zelfanalyse, waarin het denken zijn eigen handelingen, en de gevolgen daarvan, registreert volgens een schaal van genoeg en smart, beloning en straf, waardoor een patroon, een oordeel gevormd wordt, d.w.z. het denken houdt zich bezig met een gevolg. Bewuste waarneming is anders. Als ik b.v. de vraag stel: „Geloof ik in God?“, dan kan ik door 't vragen-zelf al opmerken: „Ben ik mij bewust, wat er mij toe brengt om die vraag te stellen?“.

Hij zegt dat bewuste waarneming een ogenblikkelijk opnemen is, zonder iets van lof of blaam, zonder enig gevoel van ik, mij, of 't mijne. Feitelijk dus totaal onpersoonlijk. Het zijn de persoonlijke consequenties die gevaar opleveren. Zelfschouw schijnt zelf-analyse te wezen vanuit het persoonlijk standpunt, een zelfveroordeling of zelfverheffing, terwijl onvervormd opnemen ons doet inzien wat ons aanspoort, eerst vanuit een buitenlaag van het bewustzijn, later meer vanuit de diepere, onbewuste lagen, met een totale verwaarlozing van het gevolg voor het eigen ik.

1) Awareness. 2) Introspection

Dit blijkt uit alle grote Schriften. Zo zegt de *Bhagavad Gita*: „Bemoei u alleen met de handeling, nooit met de gevolgen ervan”. *En Licht op het Pad*: „Verlang geen zaad te zaaien om zelf te oogsten; verlang alleen dat zaad te zaaien, waarvan de vruchten de wereld zullen voeden. Een mens kan weigeren gedachten aan beloning in zich toe te laten. Maar die weigering-zelf sluit al 't feit in zich, dat beloning wordt begeerd. En het is nutteloos dat de leerling probeert te leren door zich in toom te houden. De ziel moet ongeboeid zijn en de begeerten vrij. Tenzij die echter alleen gericht worden op die toestand, waarin noch beloning noch straf is, evenmin als goed of kwaad, spant hij zich tevergeefs in”.

In *De Stem van de Stilte* staan deze woorden: „Mijd lof, o toegewijde. Lof leidt tot zelfbedrog. Uw lichaam is uzelf niet, het Zelf is in zichzelf zonder lichaam en het wordt niet aangedaan door lof of blaam.”

De werkelijkheid staat boven alle „paren van tegenstellingen”. „God” staat boven goed en kwaad. Hij is geen van beide. Vandaar dat de Heer Boeddha zijn toehoorders aanspoorde om „...uit te stijgen boven liefde en haat, overdaad en gebrek en hun eigen lot te bezien met onpartijdige kalmte en volkomen gemoedsrust”.

Ik meen dat het een Adept was, die de heer Judge¹⁾ eens de raad gaf om te leren zich te bezien met de volkomen onpersoonlijkheid van een totale onbekende en zich niet te laten verleiden tot angst of berouw. Angst en berouw zijn ernstige lekken in de innerlijke kracht. Angst is het uitstromen van kracht naar een denkbeeldige gebeurtenis in de toekomst, terwijl berouw het wegstromen van kracht is naar een voorval in 't verleden. Ze beroven iemand van zijn moed en sterkte om het NU te hanteren. Berouw wortelt in egoïsme en een oud geschrift zegt: „Betreur niets, wees niet bedroefd, maar hak alle twijfelingen door met het zwaard van kennis.”

Wellicht is dat de reden waarom de Heer Christus tegen een volgeling zei: „Volg Mij, en laat de doden hun doden begraven”.

1) Een der oprichters van de Theosofische Vereniging.

„Dood alle geheugenis in u van vroegere ondervindingen. Zie niet om, of ge zijt verloren” zegt *De Stem van de Stilte*. Het is de taak van de occultist om al zijn krachten op het tegenwoordig ogenblik te richten. De volkomen aandacht is 't begin van het vermogen tot meditatie en contemplatie. „Wat ook uw hand vindt om te doen, doe dat met al uw macht”.

Bewust waarnemen schijnt dus te zijn het intelligent uitvinden, *waarom* wij dit doen of dat denken. En dat zonder enig gevoel van lof of blaam voor onszelf. Het kastijden van onszelf is niets verdienstelijker dan 't kastijden van anderen. Dit betekent het vellen van persoonlijke oordelen en alle persoonlijke beoordelingen zijn onvolmaakt. Toen Christus ons aanmaande om niet te oordelen, zei Hij ook, dat, indien Hij oordelen zou, dit rechtvaardig zou zijn. Waarom? Omdat Hij was gekomen, niet om Zijn eigen wil te doen, maar de wil van Hem, die Hem gezonden had. Een zuiver oordeel kan alleen geveld worden door het Goddelijke achter ons. Totdat dit is verwerkelijkt, geldt de raad van de Meester om zich liever te vergissen aan de kant van mededogen. Over de Eeuwige zegt *Licht op het Pad*: „Hij is uzelf, alleen oneindig veel wijzer en sterker dan gijzelf.... Gij zijt slechts eindig en aan falen onderhevig. Hij is eeuwig en onfeilbaar”. Hij is de diepe zee in ieder van ons, kalm en onbewogen door golven en stormen, die de oppervlakte beroeren. H. P. Blavatsky schrijft: „De ogen der wijsheid zijn als de diepten van de oceaan; er is noch vreugde, noch smart in. Daarom moet de ziel van de occultist groter zijn dan vreugde en sterker dan smart”.

Wij behoren ons drievoudig zelf, lichaam, aandoeningen en gedachten, te beschouwen zoals een goed werkman zijn gereedschap beziet. Hij denkt niet dat hij zelf dat gereedschap is. Als hij geen tijd heeft, dan werkt hij er zo goed mogelijk mee. Heeft hij wel tijd, dan slijpt hij het en maakt het schoon. Dit slaat evengoed op het verwerven van „deugden”. De verworven deugd is dat niet werkelijk. De waarlijk deugdzame mens is er zich totaal niet van bewust, dat hij zoiets is. „Deugden”, zei H. P. Blavatsky”, zijn feitelijk het gevolg (niet de oorzaak) van wijsheid, want welwillendheid, sympathie, rechtschapenheid, enz., komen voort uit de intuïtieve vereenzelviging met anderen, al weet de

persoonlijkheid dit niet. Deugden brengen geluk in de toekomst, ondeugden smart. Maar als ze worden vereenzelvigd met de persoonlijkheid, binden ze beide, de ene met ketenen van goud, de andere met ijzeren boeien. Dit staat in de Tibetaanse geschriften.”

Wie egocentrisch is streeft naar resultaten, vergelijkt zich met anderen en hunkert ernaar vooruit te komen. Dit is de felle hartstocht naar persoonlijk aanzien, die zoveel goede mensen verhardt. Er is geen andere vijand op het pad, dat tot onze onsterfelijke gelukzaligheid voert, dan dit gevoel van ikheid, van mij en het mijne. Wanneer wij dit losmaken van aardse idealen, dan grijpt het nog naar hemelse beloningen en genietingen, wat zelfs nog rampzaliger is. Het is een duizendkoppige hydra. Telkens weer moet het monster worden verslagen. Niet door ertegen te strijden, waardoor het levenskrachtiger wordt, maar door een kalm, onbewogen begrijpen van zijn aard. Maar laten wij niet de fout begaan om ons te verwijten, dat wij dit gevoel van ikheid bezitten. Het is een noodzakelijke bescherming, zoals een eierschaal, die het groeiend kuikentje beschermt. Het maakt de vestiging mogelijk van een onvergankelijk centrum van individualiteit dat, als het uur daarvoor gekomen is, opgebroken kan worden, maar zó, dat het centrum toch een centrum blijft, zonder een omtrek. Dan begint het Albewustzijn te dagen, het Kosmisch besef. Maar laten wij niet menen het uit te kunnen beelden. Dat is even onmogelijk als voor een onuitgebroed kuiken of een roos in knop. Het is immers nog nooit ondervonden, „...een pad, dat wegvoert uit alle menselijke ondervinding en dat geheel en al buiten menselijke waarneming of verbeelding valt”.

Voor persoonlijke verlangens is daar geen plaats, want een ziel groeit als een bloem. De bloem begeert niet iets te zijn of iets tot stand te brengen. Het is de vaag gevoelde schoonheid van de zon en de lucht, die haar groei bewerkt. Zo ook moeten wij „voorwaarts streven om onze ziel te openen voor het Eeuwige”. Daarmee moeten wij *hier* beginnen. Er is geen andere plek vanwaar wij kunnen vertrekken en dat precies, zoals wij nu zijn. Wij kunnen het op geen enkele andere manier doen. Krishnamurti heeft een gedachte-stroom de wereld ingezonden, die de grondtoon is van het nieuwe geloof. Het zal een godsdienst zijn van het leven

zelf, van universele mystiek. De woorden van de Christus tot de vrouw van Samarië zullen uitkomen: „Maar de ure komt en is nu, dat de ware gelovigen de Vader zullen vereren in geest en in waarheid”. En dit niet in Jeruzalem, evenmin op de heilige berg, „want de aarde zal vervuld zijn van de kennis des Heren, gelijk de wateren de zee bedekken”.

(Uit The Theosophist van maart 1963)

VRIJHEID VAN GEDACHTE

Daar de Theosofische Vereniging zich over de gehele beschaafde wereld heeft verspreid en aanhangers van alle godsdiensten leden der vereniging zijn geworden zonder iets te hebben opgegeven van de bijzondere dogma's, leringen en geloofsopvattingen van de verschillende religies, wordt het gewenst geacht de nadruk te leggen op het feit dat er geen enkele leerstelling, geen enkele mening is, door wie zij ook worden verkondigd, welke op enigerlei wijze bindend is voor een lid der vereniging; geen enkele opvatting welke een lid niet vrij is aan te nemen of te verwerpen. *Aanvaarding van haar drie doeleinden is de enige voorwaarde voor lidmaatschap.* Geen leraar of schrijver, van H. P. Blavatsky af tot heden toe, heeft enige bevoegdheid om de leden zijn leringen of opvattingen op te leggen. Ieder lid heeft het recht om enige leraar of school van denken, welke hij ook moge verkiezen, te volgen maar heeft geen recht om zijn keuze aan een ander op te leggen.

Noch een kandidaat voor welke functie dan ook, noch een kiezer kan wegens zijn eigen mening of lidmaatschap van een andere school van denken, het recht verliezen van gekozen te worden of om te kiezen. Meninge of geloofsopvattingen leveren geen privileges op noch mogen zij iemand hinderpalen in de weg leggen. De leden van de Algemene Raad verzoeken dringend ieder lid der Theosofische Vereniging om deze grondbeginselen van de vereniging te handhaven, te verdedigen en er naar te handelen en evenzo onbevreesd te zijn in de uitoefening van zijn recht op vrijheid van denken en van meningsuiting, binnen de grenzen van hoffelijkheid en rekening houdend met de gevoelens van anderen.

(Besluit van de Algemene Raad van de Theosofische Vereniging op 23 december 1924 genomen.)

Terwijl de Theosofische Vereniging bereid is tot samenwerking met alle andere lichamen waarvan de doeleinden en werkzaamheden een dergelijke samenwerking mogelijk maken, is zij en moet zij blijven een organisatie die van hen volkomen onafhankelijk is, aan niets gebonden dan aan haar eigen doeleinden, en erop bedacht haar eigen werk op de ruimste en meest omvattende wijze te volbrengen, zodat zij naar haar eigen doel voortschrijdt, zoals dit aangegeven is in, en door het naleven van, deze doeleinden en van de Goddelijke Wijsheid die in abstracte zin in de titel „De Theosofische Vereniging” besloten ligt. Aangezien Universele Broederschap en Wijsheid onbepaald en onbeperkt zijn, en er verder volledige vrijheid van denken en handelen voor elk lid der Vereniging bestaat, tracht deze steeds haar eigen kenmerkend en uniek karakter te bewaren door zich vrij te houden van aansluiting bij of vereenzelving met enigerlei andere organisatie.

(Besluit van de Algemene Raad van de Theosofische Vereniging genomen op 30 december 1950.)

Inlichtingen en aanvragen van brochures en proefnummers van het maandblad Theosofia bij het Secretariaat der Theosofische Vereniging Ned. Afd. Amsteldijk 76, Amsterdam-Z, telefoon 79 86 28, waar ook de Uitgeverij is gevestigd (tel. 71 91 92).

Centrale Bibliotheek: Tolstraat 154, Amsterdam-Z.

THEOSOFISCHE
BIBLIOTHEEK
Tolstraat 154 Amsterdam

- 1 SEP. 2012

DE THEOSOFISCHE VERENIGING

De Theosofische Vereniging is een over de gehele wereld verspreide internationale organisatie, die op 17 november 1875 te New York werd gesticht en later in India — waar het Hoofdkwartier is te Adyar, Madras — rechtspersoonlijkheid kreeg.

Het is een onsectarische vereniging, bestaande uit zoekers naar Waarheid, die trachten de Broederschap te bevorderen en de mensheid te dienen. De doeleinden zijn:

1. De vorming van een kern van de Algemene Broederschap der mensheid, zonder onderscheid van ras, geloof, geslacht, kaste of huidskleur.
2. De aanmoediging van de vergelijkende studie der Godsdiensten, Wijsbegeerten en Wetenschappen.
3. Het onderzoek van onverklaarde natuurwetten en van de latente krachten in de mens.

THEOSOFISCHE VERENIGING
NEDERLANDSE AFDELING
AMSTELDIJK 76 - AMSTERDAM - TEL.: 798628